

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۹، شماره ۳۵، زمستان ۱۴۰۰

ص: ۱۷۹-۱۹۲

عوامل مؤثر بر توسعه ورزش تربیتی ایران با رویکرد آینده پژوهی

اسماعیل اسماعیل پور باریکی^۱ - وحید شجاعی^{۲*} - محمد حامی^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران ۳۰۲. استادیار، گروه مدیریت ورزشی،

واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۲۹، تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۸/۱۹)

چکیده

ورزش تربیتی جایگاه ویژه‌ای در نظام تعلیم و تربیت رسمی کشور دارد. در این سطح، بالاترین انگیزه درونی و فطری، بیشترین تعداد شرکت‌کننده فعال و همچنین مناسب‌ترین زمان و مستعدترین افراد قابل مشاهده است. آینده پژوهی به عنوان رویکردی نوین، فرآیندی است که منجر به نتیجه پایدار عمل برنامه‌ریزی می‌شود. در این راستا این پژوهش، با رویکرد آینده پژوهی به شناسایی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه ورزش تربیتی و میزان و چگونگی تأثیرگذاری این عوامل بر یکدیگر می‌پردازد که در واقع زمینه طراحی سناریوها در آینده و نیز تدوین راهبردها، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری برای رسیدن به سناریوهای مطلوب را فراهم می‌کند. روش تحقیق بر اساس روش‌های جدید آینده پژوهی، تبیینی و برای جمع‌آوری اطلاعات از روش اسنادی و پویای محیطی استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل اثرات متقابل / ساختاری به وسیله نرم‌افزار MICMAC استفاده شد. نتایج تحقیق حاکی از این است که در مرحله نخست، با روش پویای محیطی، ۳۹ عامل در شش حوزه مؤثر بر توسعه ورزش تربیتی در ایران شناسایی شدند. آنچه از وضعیت نمودار پراکنده‌گی متغیرها می‌توان فهمید حاکی از ناپایداری سیستم است چراکه بیشتر متغیرها در اطراف محور قطری صفحه پراکنده هستند. بنابراین پنج دسته عامل (عوامل تأثیرگذار، عوامل دووجهی، عوامل تنظیمی، عوامل تأثیرپذیر و عوامل مستقل) قابل شناسایی هستند. در نهایت از میان ۳۹ عامل یادشده، پس از بررسی میزان و چگونگی تأثیرگذاری این عوامل بر یکدیگر و بر وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور با روش‌های مستقیم و غیرمستقیم، تعداد ۱۵ عامل کلیدی انتخاب شدند؛ سیاست‌های مراکز آموزشی، ارزیابی مستمر راهبردهای عملیاتی، فعالیت‌های پژوهشی، منابع انسانی متخصص، استانداردهای سازدهای ورزشی، مراکز تصمیم‌گیری ICT محور، بوروکراسی زدایی، جهت‌دهی خیران به سمت ورزش تربیتی، معماری اماکن و فضاهای ورزشی، سبک زندگی، تورم، ظهور فن‌آوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی، اقتصاد خانواده‌ها، قیمت زمین و مصالح و تأسیسات بیشترین نقش را در وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور ایفا می‌کنند.

واژه‌های کلیدی

آینده پژوهی؛ ورزش تربیتی؛ تحلیل ساختاری؛ MICMAC

مقدمه

ورزش به منزله یکی از نهادهای مهم اجتماعی بر اساس نظریه بروس کوئن در ارتباط با بخش اقتصاد، توسعه و صنعت بوده و کارکردهای اقتصادی خاصی را متناسب با نظام اقتصادی و صنعتی و سیاستها و برنامه‌های آن از خود بروز می‌دهد. به عبارتی ورزش و تربیت‌بدنی بخش مهمی از کالاها، خدمات، درآمدها، رسانه‌ها، مشاغل و سایر امور مرتبط با دانش صنعت و اقتصاد را به خود اختصاص می‌دهد (۱۳). ورزش تربیتی و پایه به‌عنوان یکی از زمینه‌هایی که در تربیت نسل جوان نقش دارد مطرح است. ورزش تربیتی در راستای تربیت صحیح نسل قرار دارد و تربیت نسل در هر جامعه‌ای یکی از محورهای اصلی توسعه پایدار است که نیازمند وجود یک سیستم آموزشی و رفاهی کارآمد و پویا است. از آنجاکه ورزش به‌عنوان یک صنعت بزرگ، قابلیت بالایی در ایجاد سلامت و نشاط عمومی، اشتغال‌زایی و اعتبار بین‌المللی برای کشورها دارد، به همین سبب یکی از زمینه‌های اصلی مشارکت در بین نوجوانان و جوانان محسوب می‌شود. بنابراین زمینه‌های مشترک بین نظام ورزش و نظام تعلیم و تربیت به‌عنوان ورزش تربیتی و پایه شناخته می‌شود (۷).

باوجود اهمیت فراوان تربیت‌بدنی و ورزش مدارس، وضعیت توسعه آن در کشور مناسب نیست و شرایط ورزش مدارس و دانشگاه‌های امروز کشور به‌گونه‌ای است که حل مشکلات، الگوها و راه‌حل‌های جدید و متفاوتی را طلب می‌کند. بر اساس نظام جامع ورزش کشور، ورزش بر مبنای مشارکت ورزشی به چهار مؤلفه اصلی شامل: ورزش تربیتی، ورزش همگانی- تفریحی، ورزش قهرمانی و ورزش حرفه‌ای تقسیم می‌شود. ورزش تربیتی در سند راهبردی نظام جامع ورزش به صورت زیر تعریف شده است: "ورزشی است که از طریق آن فرد در قالب خانواده و نهادهای رسمی- آموزشی، به صورت آگاهانه در دوره‌های خاص مهارت‌های

ورزشی را فرامی‌گیرد به گونه‌ای که به نقش و ارزش فرآیند در سلامت جسمی و روحی و موفقیت در زندگی نیز پی برد". فرایند ورزش تربیتی در برگیرنده دو بخش آموزشی و فوق برنامه است (۲). امروزه دولت‌ها به‌تنهایی نمی‌توانند چنین سیستمی را پیاده‌سازی و رهبری کنند و بسیاری از خدمات مربوط به جمعیت عظیم کودک، نونهال، نوجوان و جوان به‌عنوان بخش مهمی از صنعت و نظام اقتصادی توسط بخش خصوصی قابل تولید و عرضه است. در این میان ورزش، تربیت‌بدنی، بازی و سرگرمی بخش مهمی از نظام تعلیم و تربیت و امور رفاهی- تفریحی را در بحث تربیت صحیح نسل نوجوان و جوان بر عهده دارند. ورزش تربیتی قابلیت‌های مناسبی جهت تقویت چرخه اقتصاد ورزش کشور دارد، زیرا تنوع و پهنه زیادی در ذینفعان، رویدادها و مشارکت ورزشی دارد. نقش مهم ورزش در حوزه تعلیم و تربیت سبب شده است تا از منظر سرمایه‌گذاری فرهنگی، اقتصاد ورزش تربیتی مورد توجه قرار بگیرد. در همین راستا رشد اقتصادی ورزش نیازمند استفاده حداکثری و بهینه از منابع است و یکی از منابع بااهمیت و مهم در اقتصاد، نیروی انسانی است. نیروی انسانی نقشی دوگانه در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی ورزش ایفا می‌کند، زیرا از یکسو، به‌عنوان عامل توسعه و از سوی دیگر به‌عنوان هدف توسعه مطرح است. مسائل مربوط به نیروی انسانی هم جنبه اقتصادی و هم جنبه غیراقتصادی دارند. بنابراین در برنامه‌ریزی کلان نیروی انسانی اهمیت چشمگیری می‌یابد. از آنجاکه ورزش تربیتی دربرگیرنده جمعیت عظیم کودکان، نوجوانان، جوانان در فضاهای آموزشی رسمی و غیررسمی اعم از مهدکودک‌ها، مدارس و دانشگاه‌ها است به همین دلیل حجم بالایی از محصولات و خدمات متنوع در آن، باید به‌طور مناسب در اختیار دانش آموزان و دانشجویان قرار گیرد (۱۶).

آوردن زمینه‌های لازم و فرصت‌های مناسب برای دانشجویان جهت دستیابی به فضای تفریحی و رقابتی سالم است (۹). همچنین در دانشگاه‌ها توجه به ورزش تربیتی جهت نیل به اهداف سلامت جسمی و روانی اهمیت ویژه‌ای دارد (۳). برخی مطالعات مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر مشارکت دانشجویان در ورزش و فعالیت بدنی، را عامل مدیریتی دانسته‌اند. در واقع بیان شده است مدیران ضمن توجه به فراهم نمودن و استفاده بهینه از زیرساخت‌های ورزشی، زمانبندی مناسب کلاسهای فوق برنامه و برگزاری جشنواره‌ها و رویدادهای ورزشی را در دستور کار قرار دهند. همچنین در مطالعات صورت‌گرفته علاوه بر اهمیت تصمیمات مدیریتی ورزش دانشگاهی به عوامل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، تجهیزاتی و انگیزشی تأکید شده است (۱، ۶، ۱۴).

در مطالعه رضانی و همکاران (۱۳۹۹) نیز از جمله راهکارهای توسعه ورزش تربیتی در دانشگاه فرهنگیان کشور توجه به عوامل زیر بیان شده است: عوامل انگیزشی بیرونی، ساخت و توسعه اماکن و تجهیزات استاندارد، توجه به نیازهای جسمی، تربیتی و روانی افراد، امکان مشارکت اعضای خانواده و دوستان در فعالیت‌ها، درونی سازی ارزش مشارکت در برنامه‌های ورزشی، مدیریت و برنامه‌ریزی آگاهانه، تبلیغ و اطلاع رسانی مناسب، توجه به هزینه‌ها و مسائل مالی (۴). از این‌رو به منظور توسعه ورزش تربیتی ایران توصیه شده است، شبکه سازی و هم افزایی نهادهای متولی با محوریت وزارت ورزش و جوانان صورت پذیرد (۵). در برخی مطالعات خارجی نیز کمیته ورزشی برنتس (۲۰۱۶) (۱۷) استراتژی‌های توسعه ورزش جوانان در برخی کشورهای اروپایی مانند نروژ، سوئد، فنلاند و روسیه شامل سازماندهی بازی‌های تابستانی و زمستانی، افزایش تبادل ورزشی (شامل تبادل ورزشکار، مربی، مدیر و داور ورزشی)، ایجاد تفاهم فرهنگی، ارتقاء کیفی ورزش‌ها و سعه صدر

در این زمینه شواهد و مستندات زیادی بیانگر وجود ضعف‌ها و کاستی‌های اساسی در عرضه و مصرف محصولات و خدمات حوزه ورزش تربیتی و پایه کشور است. برخی مطالعات ساختار ورزش تربیتی کشور را نیازمند اصلاح می‌داند که از جمله پرهیز از بوروکراسی، حذف وظایف موازی، توزیع متوازن اختیارات، تبیین شرح وظایف برای تمامی نهادها و برقراری هماهنگی بین آن‌ها از مهمترین اصولی است که برای انسجام و یکپارچگی ساختار تشکیلات ورزش تربیتی ایران توصیه شده است (۲). برخی مطالعات دیگر نیز نبود نقشه استراتژیک را از جمله موارد ضعف در توسعه ورزش تربیتی می‌دانند. در واقع بیان شده است آنچه فاصله میان تدوین استراتژی و اجرای آن را پر می‌کند، نقشه استراتژی است (۱۱). از این‌رو رشد کارآفرینی و توسعه کسب‌وکارهای تعمیم‌کننده این محصولات و خدمات در ورزش تربیتی و پایه یکی از الزامات راهبردی در ارتقاء کارآمدی و پویایی سیستم آموزش پایه در کشور است (۱۶). ورزش تربیتی و پایه به‌طور مشخص شامل آموزش پایه در مهدکودک‌ها و باشگاه‌ها و مدارس تخصصی رشته‌های ورزشی، ورزش دانش‌آموزی، ورزش دانشجویی، تولیدات و خدمات مرتبط با ورزش پرورشی و پایه است. مدارس، پایه و اساس مسیر تکمیل و رشدونمو نوجوانان و جوانان و جامعه است و در نظام تربیتی و آموزشی جوامع نقش مهمی را ایفاء می‌کنند. ورزش به‌طور اعم و مدارس به‌طور اخص به‌عنوان دو نظام اجتماعی متداخل و همپوشانی هستند که می‌توانند در کنار آموزش و پرورش، نسلی آگاه و سالم و شاداب تحویل جامعه دهند. بنابراین، آگاهی از پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های اجتماعی و فرهنگی مدارس برای تدوین برنامه‌های نظام‌مند می‌تواند موجب توسعه و گسترش ورزش در سطح دانش‌آموزی شود. در ادامه ورزش دانش‌آموزی، ورزش دانشگاهی، بخش مهمی از فرآیند ورزش تربیتی محسوب می‌شود که اهداف اصلی آن، فراهم

افزایش داده و به همگان اجازه می‌دهد تا بدانند که به کجاها می‌توانند بروند و به کجاها باید بروند (۱۲). در خصوص برنامه‌ریزی برای آینده دو پارادایم کلی اکتشافی و هنجاری وجود دارد که هر کدام از این پارادایم‌ها از زاویه خاصی به مفهوم آینده و نحوه رسیدن به آن می‌نگرند (۱۸). در پارادایم اکتشافی، آینده نتیجه علت و معلولی گذشته است و نوعی جبرگرایی پنهان در آن وجود دارد. نتیجه این نگاه به آینده، آینده‌ای است محتوم و ثابت که تاریخ مطابق با قوانین خود، حال را به آینده تبدیل خواهد کرد. در این پارادایم انسان ناظر بیرونی است که تنها می‌تواند به اکتشاف آن آینده صرفاً محتوم بپردازد. این پارادایم مبتنی بر پیش‌بینی است و اکتشاف آینده تنها نتیجه منطقی آن است (۱۵).

در پارادایم هنجاری، نیروی انسان در ساخت آینده در نظر گرفته می‌شود و انسان جایگاه بیرونی و مشاهده‌گر خود را تغییر داده و با مفهوم ساخت آینده روبه‌روست. در این پارادایم انسان با طیف وسیعی از آینده‌ها شامل آینده‌های ممکن، آینده‌های محتمل و آینده‌های باورکردنی روبه‌روست که رسیدن به هر کدام از آن‌ها بستگی به سطح و کیفیت خواسته انسان یعنی آینده مطلوب وی دارد. در این پارادایم برخلاف پارادایم اکتشافی، جبرگرایی پنهان وجود ندارد، بلکه انسان مختار است مسیر زندگی خود را خود انتخاب کند. در این پارادایم انسان با سه سؤال اساسی روبه‌روست: الف) وقوع کدام آینده ممکن است؟ ب) وقوع کدام آینده محتمل است؟ و ج) وقوع کدام آینده مطلوب است؟ (۱۵، ۱۸).

با توجه به موارد ارائه‌شده، محقق به دنبال آن است تا با رویکردی آینده‌پژوهانه مهم‌ترین عوامل مؤثر در توسعه

ساکنان منطقه عنوان کرده است (۱۱). بنابراین، یکی از وظایف دولت در هر کشوری آماده‌سازی زمینه‌پرداختن به ورزش در مدارس و نهادهای ورزش در دانشگاه‌ها است. این وظیفه مهم به دلیل اهمیت و ضرورت ورزش در سلامت جسم، شادابی، نشاط و درنهایت، سلامت روح دانش‌پژوهان است و تمام دولتمردان به این امر واقف هستند (۸).

جهت توسعه ورزش تربیتی، می‌توان از بستر آینده‌پژوهی بهره برد. اندیشکده رند آواسته به وزارت دفاع آمریکا را می‌توان به‌عنوان نخستین مرکز آینده‌پژوهی در جهان قلمداد کرد. عمده این مطالعات بر مبنای پیش‌بینی بود. کاپلان، ریشه، داکلی و گوردون^۱ نخستین دانشمندان علم آینده‌پژوهی هستند که در این مؤسسه به مطالعه آینده بر اساس پیش‌بینی پرداختند (۱۵).

واگنر^۲ در کتاب آینده‌نگاری، نوآوری و راهبرد به سمت آینده‌ای عقلانی‌تر که دربرگیرنده مقالات اجلاس سالانه انجمن آینده جهان در سال ۲۰۰۵ است، به چشم‌اندازها و پیش‌بینی‌های پیشرو آینده‌نگاری پرداخته است. آینده‌نگاری برآمده از نیاز آمادگی برای آینده، یعنی به کار بردن منابع به بهترین وجه ممکن برای دستیابی به مزیت رقابتی، بهبود کیفیت زندگی و توسعه پایدار است؛ همچنین ابزاری برای تأثیرگذاری بر جامعه و سوق دادن آن در جهت مطلوب است. استفاده روزافزون از این حوزه در سال‌های اخیر موجب شده است که ملاحظات محوری و پایه‌ای در مفهوم فعلی آینده‌نگاری در اروپا تغییر یابد (۱۰).

آینده‌پژوهی در واقع دانش و معرفتی است که دید افراد را نسبت به رویدادها، فرصت‌ها و چالش‌های احتمالی آینده باز می‌کند و از طریق کاهش ابهام‌ها و تردیدهای فرساینده، توانایی انتخاب‌های هوشمندانه مردم و جامعه را

3 . Kaplan, Rische, Dakly and Gordon
4 . Wagner

1 . Futures Study
2 . RAND

ورزش تربیتی را در کشور شناسایی نموده و موقعیت هر یک از آن‌ها را مشخص نماید.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق بر اساس موضوع و هدف تحقیق، بر اساس روش‌های جدید آینده‌پژوهی و تبیینی است و به منظور گردآوری اطلاعات برای کسب بینش نظری لازم و بررسی ادبیات موضوع و داده‌ها و اطلاعات موردنیاز دیگر از شیوه کتابخانه‌ای-میدانی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات با به‌کارگیری تکنیک پویش محیطی، تحلیل اثرات متقابل / ساختاری مورد ارزیابی قرار گرفت و از نرم‌افزار MICMAC استفاده شده است.

سازمان‌ها به منظور درک نیروهای خارجی مسبب تغییرات، به پیمایش محیط اقدام می‌نمایند تا در صورت لزوم واکنشی کارا و سریع نسبت به تغییرات از خود نشان دهند. با توجه به این‌که قابلیت و توانایی سازمان برای سازگار شدن با محیط خارجی، به فهم و تفسیر تغییرات آن محیط وابسته است، پویش محیطی ابتدایی‌ترین روش برای فهم و تفسیر این تغییرات هشدار نسبت به تغییرات مهم و کشف نقطه‌ضعف‌ها و نشانه لزوم تصحیح روند پژوهش است. به‌طور کلی، هدف پویش محیطی یافتن سریع نشانه‌های توسعه آینده است. بر همین اساس، هر پژوهشی که با روش پویش محیطی انجام می‌گیرد، به دنبال آشکارسازی روندها و رخداد‌های محیطی، تعیین فرصت‌ها، تهدیدها، ترویج جهت‌گیری‌های فکری آینده و به وجود آوردن یک محیط مطلوب در آینده و آگاه‌سازی مدیران از روندها و تسهیل ارزیابی عملکرد مدیریت است.

جهت انجام پویش محیطی می‌توان روش‌های زیر را در نظر گرفت: الف) تشکیل گروهی از کارشناسان و ب) استفاده از مقالات و نوشته‌های علمی. روش تحلیل اثرات متقابل / ساختاری، یکی از رایج‌ترین روش‌های آینده‌پژوهی

است که به دنبال مشخص کردن متغیرهای کلیدی (آشکار یا پنهان) به منظور دریافت نظرات و تشویق مشارکت‌کنندگان و ذینفعان در مورد جوانب و رفتارهای پیچیده و غیرقابل‌پیش‌بینی یک سیستم است. این روش ابزاری است برای پیوند عقاید و تفکرات که از طریق ماتریس ارتباط تمامی متغیرهای سیستم، به توصیف و شناسایی سیستم می‌پردازد. توانایی این مدل در شناسایی روابط بین متغیرها و درنهایت شناسایی متغیرهای کلیدی مؤثر در تکامل سیستم است. روش تحلیل ساختاری در مطالعه کیفی سیستم‌های به‌شدت متغیر کاربرد دارد. به‌طور کلی تحلیل ساختاری در ۴ مرحله انجام می‌شود: الف) شناسایی پارامترها یا عوامل اولیه

ب) وارد کردن عوامل و اطلاعات به نرم‌افزار MICMAC، ج) بررسی میزان و چگونگی روابط بین متغیرها و د) شناسایی عوامل کلیدی.

در مرحله نخست، شناسایی عوامل اولیه مؤثر در موضوع موردبررسی معمولاً از طریق روش‌هایی همچون دلفی، پویش محیطی و ... صورت می‌گیرد. با توجه به محیط و موضوع پژوهش می‌توان از روش‌های متناسب استفاده کرد. بعد از مشخص کردن عوامل و عناصر اولیه مؤثر بر سیستم، باید عوامل و تمام اطلاعات آن‌ها وارد نرم‌افزار MICMAC شود تا این‌که بتوانیم میزان و چگونگی روابط بین متغیرها را بررسی و درنهایت عوامل کلیدی و تأثیرگذار را شناسایی کنیم.

یافته‌های پژوهش

در ابتدا شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه ورزش تربیتی از طریق اجرای پویش محیطی و با بهره‌گیری از نظرات گروه متخصصان انجام شد. پویش محیطی همچون هشدار اولیه نسبت به تغییرات مهمی است که در محیط

دو، ۱۲۱ رابطه عدد سه بوده است. از طرف دیگر ماتریس بر اساس شاخص‌های آماری با دو بار چرخش داده‌ای از مطلوبیت و بهینه‌شدگی ۱۰۰ درصد برخوردار بوده که حاکی از روایی بالای ابزار و پاسخ‌های آن است. در ادامه برای تحلیل کلی محیط سیستم و درنهایت برای شناسایی پیشران‌ها و عوامل کلیدی مؤثر به بررسی پلان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری متغیرها و همچنین به بررسی رتبه‌بندی و میزان جابه‌جایی متغیرها پرداخته شد.

در حال رخ‌دادن هستند. با استفاده از این روش، سیگنال‌های ضعیفی را شناسایی می‌کنند که نمایانگر ضرورت تغییر در برنامه‌هاست. در پژوهش حاضر برای شناسایی متغیرهای اولیه مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی در کشور از روش پویش محیطی، از نوع پویش محیطی از طریق مطالعه تحقیقات قبلی و گروه متخصصان استفاده شده که ابتدا به جستجوی انتخاب گروه متخصصان و کارشناسان و مجریان دخیل در حوزه موضوع مورد مطالعه پرداخته شد و سپس با توجه به روش‌های مختلف پرسشگری (در اینجا: مصاحبه) در مرحله نخست، سؤالات ارائه‌شده و استخراج نظرات نمونه مصاحبه‌شونده صورت گرفت.

در مرحله بعد از گروه متخصصان و کارشناسان خواسته شد تا راجع به نظرات و دیدگاه‌های سایر اعضای مشارکت‌کننده نیز داوری کنند و درنهایت بعد از پایش متغیرها، ابتدا ۸۲ متغیر و با تحلیل دقیق‌تر، ۳۹ متغیر طبق جدول زیر به‌عنوان متغیرهای اولیه مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی در ایران انتخاب شدند.

بر اساس روش پویش محیطی ۳۹ متغیر در پنج حوزه به‌عنوان عوامل مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور شناسایی شدند و با روش تحلیل اثرات متقابل/ ساختاری با نرم‌افزار MICMAC برای استخراج عوامل اصلی تأثیرگذار بر وضعیت آینده محیط مورد مطالعه، تحلیل شدند. بر اساس تعداد متغیرها، ابعاد ماتریس ۳۹×۳۹ بود که در پنج حوزه مختلف تنظیم شده است. تعداد تکرارها دو بار در نظر گرفته شد و درجه پرشدگی ماتریس ۵۷،۵۹ درصد است که نشان‌دهنده ضریب متوسطی است که طبیعی به نظر می‌رسد؛ دلیل آن هم پراکندگی متغیرهای مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور است.

از مجموع ۱۵۲۱ رابطه قابل ارزیابی در این ماتریس، ۶۴۵ رابطه عدد صفر، ۳۶۱ رابطه عدد یک، ۳۹۴ رابطه عدد

جدول شماره ۱: عوامل اولیه مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی در ایران

طبقه‌بندی	متغیرها	مرجع استخراج
موضوعات کالبدی	زیرساخت‌ها و اماکن ورزشی	جامی الاحمدی (۲۰۱۴) (۱۰)
	معماری اماکن و فضاهای ورزشی	مصاحبه
	سراهنه کاربری ورزشی	مصاحبه
	عمر بنای سازه‌های ورزشی	مصاحبه
	استانداردسازی سازه‌های ورزشی	مصاحبه
	توسعه الزامات زیست‌محیطی	مصاحبه
فرهنگی اجتماعی	شبکه‌های اجتماعی	مظفری و صفانیا (۲۰۰۴) (۱۴)
	باورها و ارزش‌های فرهنگی	مظفری و صفانیا (۲۰۰۴)
	سبک زندگی	سالیس و همکاران (۲۰۰۶) (۱۷)
	نگرش دانش‌آموزان و دانشجویان نسبت به ورزش توسعه خلاقیت در ارائه فعالیت‌های جدید و متنوع	میرزاده و شجاع (۱۳۹۵) (۱۳)
مدیریتی	سیاست‌های مراکز آموزشی	حسینی و همکاران (۱۳۹۶) (۹)
	منابع انسانی متخصص	رضانی و همکاران (۱۳۹۳) (۱۶)
	طرح‌های توسعه‌ای جامع	مصاحبه
	برگزاری جشنواره‌ها و رویدادهای ورزشی	منافی و همکاران (۱۳۹۶)
	مراکز تصمیم‌گیری ICT محور	مصاحبه
	فعالیت‌های پژوهشی	حمیدی و همکاران (۱۳۹۰)
	شرکت در رقابت‌های بین‌المللی	میرزاده و شجاع (۱۳۹۵)
	توسعه ورزش در کلیه سطوح	مصاحبه
حذف یا کاهش موانع قانونی	مصاحبه	
حاکمیتی	ارزیابی مستمر راهبردهای عملیاتی	رضانی و همکاران (۱۳۹۹)
	ترویج سواد حرکتی و سلامت	مصاحبه
	هماهنگی بین نهادهای مسئول	راسخ و همکاران (۱۳۹۶) (۴)
	تعامل وزارت علوم و نهادهای ورزشی کلان	میرزاده و شجاع (۱۳۹۵)
	تعامل وزارت آموزش و پرورش و نهادهای ورزشی کلان	میرزاده و شجاع (۱۳۹۵)
	حمایت مالی از مراکز آموزشی	ادات (۲۰۱۵)
	بوروکراسی زدایی	راسخ و همکاران (۱۳۹۶)
	حمایت‌های قانونی	کشاوری و همکاران (۱۳۹۸)
	ترویج ورزش تربیتی	رضانی و همکاران (۱۳۹۹)
	مدیریت بهینه شرایط آموزش	مصاحبه
جهت‌دهی خیران به سمت ورزش تربیتی	مصاحبه	
اقتصادی	ظهور فن‌آوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی الزام به توسعه ورزش تربیتی از سوی نهادهای بین‌المللی	شهوولی کوه شوری و همکاران (۱۳۹۹) (۱)
	اقتصاد خانواده‌ها	طالب پور و همکاران (۱۳۹۵) (۱۸)
	کارآفرینی سازمانی	مصاحبه
	قیمت زمین و مصالح	مصاحبه
	رکود اقتصادی	مصاحبه
	تورم اقتصادی	مصاحبه
	قیمت تأسیسات	مصاحبه

جدول ۲: تحلیل اولیه داده‌های ماتریس اثرات متقابل

شاخص	ابعاد ماتریس	تعداد تکرار	تعداد صفرها	تعداد یک‌ها	تعداد دوها	تعداد سه‌ها	جمع	درجه پیرشدگی
مقدار	۳۹	۲	۶۴۵	۳۶۱	۳۹۴	۱۲۱	۸۷۶	۵۷,۵۹

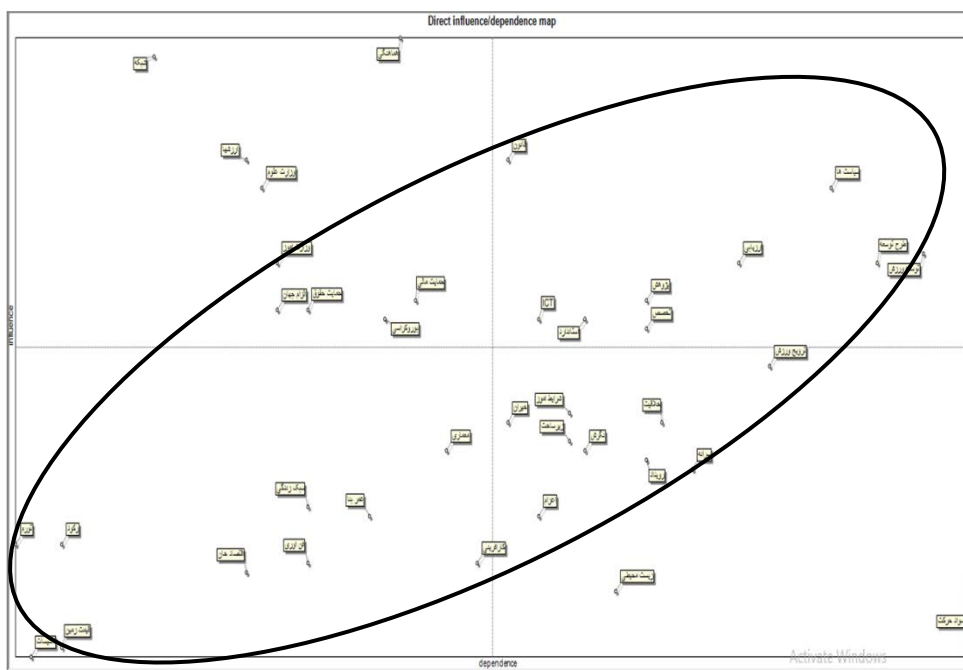
جدول ۳: درجه مطلوبیت و بهینه‌شدگی ماتریس

چرخش	نرخ تأثیرگذاری (به درصد)	نرخ تأثیرپذیری (به درصد)
۱	۹۴	۱۰۰
۲	۱۰۰	۹۹

یافته‌های نمودار ۱ نشان داد که وضعیت سیستم ناپایدار است، زیرا در این سیستم متغیرها در حول محور قطری صفحه پراکنده هستند و متغیرها در بیشتر مواقع حالت بینابینی از تأثیرگذاری و تأثیرپذیری را نشان می‌دهند. که ارزیابی و شناسایی عوامل کلیدی را بسیار مشکل می‌نماید. با این حال در این سیستم نیز راه‌هایی ترسیم شده است که می‌تواند راهنمای گزینش و شناسایی عوامل کلیدی باشد. در این نوع سیستم‌ها این متغیرها

قابل مشاهده است: متغیرهای تأثیرگذار، متغیرهای دووجهی (متغیرهای ریسک و متغیرهای هدف)، متغیرهای تنظیمی، متغیرهای تأثیرپذیر یا نتیجه سیستم و متغیرهای مستقل. این متغیرها و درجه تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم آن‌ها بر یکدیگر در جدول ۴ نشان داده شده است.

محور تأثیرگذاری

محور تأثیرپذیری

نمودار ۱: وضعیت پایداری / ناپایداری سیستم

جدول ۴: میزان تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها بر یکدیگر

ردیف	متغیر	اثرات مستقیم		اثرات غیرمستقیم	
		میزان تأثیرگذاری	میزان تأثیرپذیری	میزان تأثیرگذاری	میزان تأثیرپذیری
۱	زیرساخت‌ها و اماکن ورزشی	۲۱۸	۲۹۷	۱۹۶	۲۹۴
۲	معماری اماکن و فضاهای ورزشی	۲۱۱	۲۴۴	۱۹۲	۲۵۲
۳	سرانه کاربری ورزشی	۱۹۸	۳۵۰	۱۸۴	۳۴۷
۴	عمر بنای سازه‌های ورزشی	۱۶۵	۲۱۱	۱۵۲	۲۱۹
۵	استانداردسازی سازه‌های ورزشی	۳۰۴	۳۰۴	۲۷۶	۳۰۸
۶	توسعه الزامات زیست‌محیطی	۱۱۲	۳۱۷	۱۱۴	۳۱۹
۷	شبکه‌های اجتماعی	۴۸۹	۱۱۹	۴۷۸	۱۲۷
۸	باورها و ارزش‌های فرهنگی	۴۱۶	۱۵۸	۴۱۷	۱۶۸
۹	سبک زندگی	۱۷۱	۱۸۵	۱۶۵	۲۱۳
۱۰	نگرش دانش‌آموزان و دانشجویان نسبت به ورزش	۲۱۱	۳۰۴	۲۰۹	۳۲۶
۱۱	توسعه خلاقیت در ارائه فعالیت‌های جدید و متنوع	۲۳۱	۳۳۷	۲۳۷	۳۶۲
۱۲	سیاست‌های مراکز آموزشی	۳۹۶	۴۱۰	۳۹۸	۳۸۴
۱۳	منابع انسانی متخصص	۲۹۷	۳۳۰	۲۹۹	۳۵۴
۱۴	طرح‌های توسعه‌ای جامع	۳۴۳	۴۲۹	۳۱۸	۴۳۲
۱۵	برگزاری جشنواره‌ها و رویدادهای ورزشی	۲۰۵	۳۳۰	۲۰۶	۳۵۸
۱۶	محور ICT مراکز تصمیم‌گیری	۳۰۴	۲۸۴	۳۲۵	۲۸۹
۱۷	فعالیت‌های پژوهشی	۳۱۷	۳۳۰	۳۰۶	۳۴۳
۱۸	شرکت در رقابت‌های بین‌المللی	۱۶۵	۲۸۴	۱۹۲	۳۰۵
۱۹	توسعه ورزش در کلیه سطوح	۳۵۰	۴۴۹	۳۵۲	۴۵۷
۲۰	حذف یا کاهش موانع قانونی	۴۱۶	۲۷۱	۴۱۸	۲۷۷
۲۱	ارزیابی مستمر راهبردهای عملیاتی	۳۴۳	۳۷۰	۳۵۸	۳۸۴
۲۲	ترویج سواد حرکتی و سلامت	۷۹	۵۰۲	۷۳	۵۱۷
۲۳	هماهنگی بین نهادهای مسئول	۵۰۲	۲۲۴	۴۹۷	۲۲۴
۲۴	تعامل وزارت علوم و نهادهای ورزشی کلان	۳۹۶	۱۷۱	۳۸۲	۱۴۵
۲۵	تعامل وزارت آموزش و پرورش و نهادهای ورزشی کلان	۳۴۳	۱۷۱	۳۵۴	۱۸۱
۲۶	حمایت مالی از مراکز آموزشی	۳۱۷	۲۳۱	۳۴۵	۲۰۴
۲۷	بوروکراسی زدایی	۳۰۴	۲۱۸	۳۱۶	۲۱۷
۲۸	حمایت‌های قانونی	۳۱۰	۱۸۵	۳۴۰	۱۷۹
۲۹	ترویج ورزش تربیتی	۲۷۱	۳۸۳	۲۸۶	۳۶۹
۳۰	مدیریت بهینه شرایط آموزش	۲۳۸	۲۹۷	۲۵۴	۲۹۷
۳۱	جهت‌دهی خیران به سمت ورزش تربیتی	۲۳۱	۲۷۱	۲۵۲	۲۵۴
۳۲	ظهور فن‌آوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی	۱۳۲	۱۸۵	۱۴۵	۱۸۱
۳۳	الزام به توسعه ورزش تربیتی از سوی نهادهای بین‌المللی	۳۱۰	۱۷۱	۳۲۳	۱۵۸
۳۴	اقتصاد خانواده‌ها	۱۲۵	۱۵۸	۱۴۴	۱۲۴
۳۵	کارآفرینی سازمانی	۱۳۲	۲۵۷	۱۴۷	۲۶۸
۳۶	قیمت زمین و مصالح	۷۲	۷۹	۴۹	۵۱
۳۷	رکود اقتصادی	۱۴۵	۷۹	۱۱۷	۳۴
۳۸	تورم اقتصادی	۱۴۵	۵۹	۱۱۷	۱۶
۳۹	قیمت تأسیسات	۶۶	۶۶	۴۸	۱۶

جدول ۵: نحوه توزیع متغیرها بر اساس طبقه‌بندی آن‌ها

متغیر	طبقه‌بندی
سیاست‌ها؛ طرح توسعه؛ توسعه ورزش؛ ارزیابی؛ قانون	عوامل دوجبهی
هماهنگی؛ وزارت علوم؛ وزارت آموزش و پرورش؛ ارزش‌ها؛ شبکه	عوامل تأثیرگذار
سبک زندگی؛ فن‌آوری؛ اقتصاد خانواده؛ رکود؛ تورم؛ تأسیسات؛ قیمت زمین	عوامل مستقل
سواد حرکتی؛ زیست‌محیطی؛ سرانه؛ ترویج ورزش	عوامل تأثیرپذیر
حمایت حقوقی؛ الزام جهان؛ عمر بنا؛ رویداد؛ خلاقیت؛ نگرش؛ شرایط آموزش؛ اعزام؛ کارآفرینی؛ زیرساخت؛ خیران؛ معماری؛ پژوهش؛ تخصص؛ استانداردهای ICT؛ حمایت مالی؛ بوروکراسی	عوامل تنظیمی

از میان ۳۹ عامل بررسی شده، ۱۵ عامل اصلی به‌عنوان عوامل کلیدی مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی انتخاب شده‌اند که همه پانزده عامل در هر دو روش مستقیم و غیرمستقیم تکرار شده‌اند. پانزده عامل تأثیرگذار مهم از میان ۳۹ عامل مورد بررسی در روش مستقیم و غیرمستقیم به شرح جدول ۶ هستند:

همان‌طوری که در جداول فوق نشان داده شد، ابتدا به بررسی وضعیت ورزش تربیتی کشور و در چارچوب آینده‌نگاری به تحلیل کلی محیط سیستم پرداخته شد که طبق نتایج به‌دست آمده، ۳۹ متغیر در مرحله نخست شناسایی و میزان و چگونگی تأثیرگذاری این عوامل بر یکدیگر و بر وضعیت آینده ورزش تربیتی/ پرورشی کشور با توجه به روش مستقیم و غیرمستقیم بررسی و درنهایت

جدول ۶: عوامل کلیدی مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی ایران

متغیر	امتیاز نهایی به‌دست آمده		رتبه نهایی به‌دست آمده	
	تأثیرگذاری مستقیم	تأثیرگذاری غیرمستقیم	تأثیرگذاری مستقیم	تأثیرگذاری غیرمستقیم
سیاست‌های مراکز آموزشی	۳۹۶	۳۹۸	۱	۱
ارزیابی مستمر راهبردهای عملیاتی	۳۴۳	۳۵۸	۲	۲
فعالیت‌های پژوهشی	۳۱۷	۳۰۶	۳	۵
منابع انسانی متخصص	۲۹۷	۲۹۹	۴	۶
استانداردهای سازه‌های ورزشی	۳۰۴	۲۷۶	۶	۷
مراکز تصمیم‌گیری ICT محور	۳۰۴	۳۲۵	۶	۳
بوروکراسی زدایی	۳۰۴	۳۱۶	۶	۴
جهت‌دهی خیران به سمت ورزش تربیتی	۲۳۱	۲۵۲	۸	۸
معماری اماکن و فضاهای ورزشی	۲۱۱	۱۹۲	۹	۹
سبک زندگی	۱۷۱	۱۶۵	۱۰	۱۰
تورم	۱۴۵	۱۱۷	۱۱	۱۳
ظهور فن‌آوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی	۱۳۲	۱۴۵	۱۲	۱۱
اقتصاد خانواده‌ها	۱۲۵	۱۴۴	۱۳	۱۲
قیمت زمین و مصالح	۷۲	۴۹	۱۴	۱۴
تأسیسات	۶۶	۴۸	۱۵	۱۵

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش باهدف بررسی شناسایی مهم ترین عوامل مؤثر و بررسی میزان و چگونگی تأثیرگذاری عوامل مؤثر در وضعیت آینده ورزش تربیتی ایران، با بهره گیری از مبنای آینده پژوهی با چارچوب نظری پارادایم هنجاری (آینده نگاری) بنیان نهاده شده است. روش این تحقیق از پیچیدگی و نوآوری منحصر به فردی برخوردار است و جزو نخستین تجربه علمی در حوزه مطالعات و برنامه ریزی استراتژیک در ورزش است. در پژوهش حاضر برای شناسایی متغیرهای اولیه مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی در کشور از روش پویش محیطی از طریق گروه متخصصان و پیشینه موجود استفاده شده و از روش تحلیل اثرات متقابل / ساختاری برای بررسی میزان و چگونگی تأثیرگذاری عوامل و در نهایت در شناسایی عوامل کلیدی مؤثر در وضعیت آینده ورزش تربیتی ایران استفاده شده است؛ برای تحلیل داده ها از نرم افزار کاربردی MICMAC استفاده شد. بعد از استخراج به جستجوی انتخاب گروه متخصصان و کارشناسان و مجریان دخیل در حوزه موضوع مورد مطالعه پرداخته شد و بعد از انتخاب آن ها با توجه به روش های مختلف پرسشگری (در اینجا مصاحبه) فرآیند انجام پرسشگری و استخراج نظرات آن ها در حوزه مورد مطالعه در مرحله نخست با شناسایی تعداد ۸۲ عامل مؤثر انجام گرفت و در مرحله بعدی از گروه متخصصان و کارشناسان خواسته می شود که درباره نظرات سایر اعضای دخیل نیز، داوری کنند و در نهایت بعد از پایش متغیرها، با جمع بندی، تلفیق و تدقیق آن ها نهایتاً به ۳۹ عامل و پنج حوزه تقلیل یافت. سپس با روش تحلیل اثرات متقابل / ساختاری با نرم افزار میک مک برای استخراج عوامل اصلی تأثیرگذار بر وضعیت آینده محیط مورد مطالعه، تحلیل شدند. بر اساس تعداد عوامل، ابعاد ماتریس ۳۹×۳۹ بود که در پنج حوزه مختلف تنظیم شده است. تعداد تکرارها دو

بار در نظر گرفته شد و درجه پرشدگی ماتریس ۵۷,۵۹ درصد است که نشان دهنده ضریب متوسطی است که طبیعی به نظر می رسد و دلیل آن هم پراکندگی متغیرهای مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور است. از مجموع ۱۵۲۱ رابطه قابل ارزیابی در این ماتریس، ۶۴۵ رابطه عدد صفر، ۳۶۱ رابطه عدد یک، ۳۹۴ رابطه عدد دو، ۱۲۱ رابطه عدد سه بوده است. از طرف دیگر ماتریس بر اساس شاخص های آماری با دو بار چرخش داده ای از مطلوبیت و بهینه شدگی ۱۰۰ درصد برخوردار بوده که حاکی از روایی بالای ابزار و پاسخ های آن است. آنچه از وضعیت صفحه پراکندگی متغیرهای مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی و پرورشی در ایران می توان درک کرد، وضعیت ناپایداری سیستم است. بیشتر متغیرها در اطراف محور قطری صفحه پراکنده اند. به غیر از چند عامل محدود که نشان می دهند دارای تأثیرگذاری بالایی در سیستم هستند، بقیه متغیرها از وضعیت تقریباً مشابهی نسبت به همدیگر برخوردار هستند. بنابراین پنج دسته عوامل (تأثیرگذار، دوجویی، تنظیمی، تأثیرپذیر و مستقل) قابل شناسایی هستند. در نهایت از میان ۳۹ عامل بررسی شده، ۱۵ عامل اصلی (سیاست های مراکز آموزشی، ارزیابی مستمر راهبردهای عملیاتی، فعالیت های پژوهشی، منابع انسانی متخصص، استانداردهای سازه های ورزشی، مراکز تصمیم گیری ICT محور، بوروکراسی زدایی، جهت دهی خیران به سمت ورزش تربیتی، معماری اماکن و فضاهای ورزشی، سبک زندگی، تورم، ظهور فن آوری های نوین مانند هوش مصنوعی، اقتصاد خانواده ها، قیمت زمین و مصالح و تأسیسات) به عنوان عوامل کلیدی مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی انتخاب شده اند که همه پانزده عامل در هر دو روش مستقیم و غیرمستقیم تکرار شده اند و بیشترین نقش را در وضعیت آینده ورزش تربیتی ایران ایفا می کنند.

مهم‌ترین عامل کلیدی مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور در این مطالعه سیاست‌های مراکز آموزشی بود. از آنجا که تعداد متولیان در ورزش تربیتی ایران زیاد است. این نهادها شامل: وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک، وزارت آموزش و پرورش، فدراسیون ورزش دانش آموزی، وزارت علوم، فدراسیون ورزشهای دانشگاهی، وزارت بهداشت، دانشگاه آزاد اسلامی، ستاد کل نیروهای مسلح و باشگاه‌های ورزشی هستند که در حوزه ورزش تربیتی مسئولیت دارند. به نظر می‌رسد فقدان ارتباط ساختارمند و هدفمند بین متولیان اصلی ورزش تربیتی باعث شده در زمینه ورزش تربیتی دستاورد مهمی کسب نشود و همچنان در ورزش دانش آموزی و دانشگاهی کشور با عدم توسعه مواجه باشیم. بنابراین در بخش‌های مختلف ورزشی که اهداف ورزش تربیتی ترسیم و پیگیری می‌شود به نظر می‌رسد سیاست‌های مراکز آموزشی مربوطه نقش مهم تری را از سایر عوامل جهت توسعه ورزش تربیتی ایفا نمایند.

ارزیابی مستمر راهبردهای عملیاتی و فعالیت‌های پژوهشی در مرتبه بعدی عوامل کلیدی مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور در این مطالعه شناسایی شدند. از آنجا که ارزش برنامه‌ها و سیاست‌های اتخاذ شده پیرامون توسعه ورزش تربیتی به عملیاتی شدن آن‌هاست، بنابراین نهادهای مربوطه جهت برآورد و سنجش میزان دستیابی به اهداف ترسیم شده، بایستی به طور مستمر راهبردهای عملیاتی را مورد ارزیابی قرار دهند. همچنین از آنجا که مسئله تعلیم و تربیت مسئله‌ای پیچیده است بنابراین ضرورت پژوهش و مطالعه در این زمینه جهت شناخت و توسعه ورزش تربیتی حائز اهمیت است.

چهارمین عامل از عوامل کلیدی مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور، منابع انسانی متخصص بود. اگرچه که سیاست‌های کلی و برنامه‌ریزی‌ها، ارزیابی‌ها و پژوهش در حوزه ورزش تربیتی نیز توسط نیروی انسانی متخصص

صورت می‌گیرد و این عامل همپوشانی نزدیکی با عوامل فوق دارد اما نشان دهنده این است که بدنه ورزش تربیتی کشور خالی از نیروی انسانی متخصص نیست. نیروی انسانی در واقع نقشی دوگانه در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی ورزش ایفا می‌کند، زیرا از یکسو، به‌عنوان عامل توسعه و از سوی دیگر به‌عنوان هدف توسعه مطرح است. مسائل مربوط به نیروی انسانی هم جنبه اقتصادی و هم جنبه غیراقتصادی دارند. بنابراین در برنامه‌ریزی کلان نیروی انسانی اهمیت چشمگیری می‌یابد.

از دیگر یافته‌های پژوهش حاضر استانداردسازی سازه‌های ورزشی، مراکز تصمیم‌گیری ICT محور، و بوروکراسی زدایی بود. استاندارد سازی سازه‌های ورزشی علاوه بر جلوگیری از ایجاد آسیب منجر به مشارکت ورزشی بیشتر خواهد شد. همچنین ایجاد مراکز تصمیم‌گیری ICT محور منجر به تسهیل پردازش داده‌ها و بهبود کارایی و عملکرد سازمان‌های مربوطه می‌گردد. تسهیل قوانین و مقررات و حذف بروکراسی اداری سبب ایجاد رغبت سرمایه گذاران و سرمایه گذاری بخش خصوصی در حوزه ورزش تربیتی خواهد شد.

جهت گیری خیران به سمت ورزش تربیتی از دیگر نتایج پژوهش حاضر بود. با توجه به تحریم‌های اقتصادی و راهبرد فشار حداکثری از سوی کشورهای غربی موسوم به ۱+۵ و کاهش درآمدهای ارزی کشور ناگزیر از بودجه‌های مرتبط با ورزش از جمله ورزش تربیتی تعدیل خواهد شد. بنابراین جهت‌دهی خیران ورزشی در راستای کمک به ورزش تربیتی می‌تواند مشکلات زیادی را برطرف کند.

معماری اماکن و فضاهای ورزشی، در درجه بعدی اهمیت قرار گرفت. واضح است که استفاده از معماری‌های نوین در جهت جذب افراد به ورزش تربیتی حائز اهمیت است. سبک زندگی، تورم، ظهور فن‌آوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی، اقتصاد خانواده‌ها، قیمت زمین و مصالح و

ورزشی حذف می‌شود. همچنین با گران شدن قیمت زمین و تجهیزات، سرمایه‌گذاری در بخش ورزشی به لحاظ اقتصادی صرفه نخواهد کرد و سرمایه‌گذاران نیز به بخش ورزشی بویژه بخش ورزش تربیتی ورود پیدا نمی‌کنند.

تأسیسات از دیگر عوامل کلیدی مؤثر بر وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور در این مطالعه شناسایی شد. زندگی ماشینی و سبک زندگی غیرفعال و وجود تورم و گرانی از موانع جدی توسعه ورزش تربیتی است. در واقع با کوچک شدن سبد اقتصادی مردم صرف هزینه برای فعالیت‌های

منابع و مآخذ

۱. حسینی، سید عماد؛ پورکیانی، محمد؛ جامی‌الاحمدی، عبدالرحمان؛ افروزه، علی. (۱۳۹۶). تعیین عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های بدنی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۵(۱۲)، ۹۷-۱۱۴. doi: 10.22089/res.2017.941
۲. راسخ، نازنین؛ سجادی، سید احمد؛ رضوی، سید محمدحسین؛ دوستی، مرتضی. (۱۳۹۷). تحلیل ساختار ورزش تربیتی ایران. پژوهش در ورزش تربیتی، شماره ۱۴، بهار و تابستان ۱۳۹۷، ص ۴۴-۱۷.
۳. رضائی، محمود؛ اندام، رضا؛ آقایی، علی اکبر. (۱۳۹۴). طراحی برنامه راهبردی اداره تربیت بدنی دانشگاه شاهرود. پژوهش در ورزش تربیتی، ۳(۷)، ۴۰-۱۵.
۴. رضائی، فریبرز؛ طالب پور، مهدی؛ شجاع، کیانوش. (۱۳۹۹). شناسایی الگوهای ذهنی راهکارهای توسعه ورزش با رویکرد تربیتی در دانشگاه فرهنگیان کشور. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۲۰)، ۱۱۵-۱۳۲. doi: 10.22089/res.2020.7963.1748
۵. شهولی کوهشوری، جواد؛ عسکری، احمدرضا؛ نظری، رسول؛ نقش، امیررضا (۱۳۹۹). تدوین استراتژی‌های ورزش تربیتی ایران مبتنی بر سناریو. پژوهش در ورزش تربیتی، دوره ۸، شماره ۲۱، زمستان ۱۳۹۹، ص ۲۵۰-۲.
۶. طالب پور، مهدی؛ صاحبکاران، محمدعلی؛ مصلی نژاد، محمد؛ رجبی، مجتبی. (۱۳۹۵). بررسی مقایسه‌ای عوامل مؤثر بر نهادینه‌سازی ورزش در بین دانشجویان (مطالعه موردی: دانشگاه فردوسی مشهد). پژوهش در ورزش تربیتی، ۴(۱۱)، ۵۵-۷۰. doi: 10.22089/res.2016.850
۷. فروغی پور، حمید؛ مظفری، امیراحمد و اشرف گنجویی، فریده (۱۳۸۶). ارزیابی و معرفی مهم‌ترین اولویت‌های کارآفرینی در ورزش از دیدگاه دست‌اندرکاران ورزش کشور. پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۱۶، ص ۴۸-۵۵.
۸. قاسمی، حمید؛ تجاری، فرشاد؛ بروجردی علوی، مهدخت؛ امامی، حسین؛ امیری، مریم. (۱۳۹۱). تحلیل محتوای دیدگاه‌های رؤسای سازمان تربیت بدنی درباره مؤلفه‌های ورزش از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۸. نشریه مدیریت ورزشی، ۴(۱۳)، ۱۵۲-۱۳۷. doi: 10.22059/jsm.2012.28717
۹. قالیباف، محمدباقر. (۱۳۹۰). نگاه راهبردی به نظام ورزش در کشور از برنامه‌ی پیشرفت و عدالت. نگارستان حامد: موسسه اندیشه و عمل پویا. تهران، ایران
۱۰. قربانی، رسول و همکاران. (۱۳۹۳). نگرشی بر الگوهای نوین آمایش شهری. انتشارات فروزش، تبریز، ایران.
۱۱. کشاورز، لقمان؛ فراهانی، ابوالفضل؛ رضایی صوفی، مرتضی؛ حسامی، لقمان. (۱۳۹۸). تحلیل تعامل راهبردهای توسعه ورزش تربیتی: مطالعه موردی استان کردستان، رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی. ۷(۲۷): ۶۷-۷۹

۱۲. کوثری، سحر؛ سادات رحمتی، فاطمه. (۱۳۹۸). مطالعات آینده و نقش آن در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری. سیاست علم و فناوری، ۱۲(۲)، ۱۱۸-۱۰۳.
۱۳. مندعلی زاده، زینب؛ هنری، حبیب و شهلائی، جواد (۱۳۹۱). تعیین موقعیت استراتژیک و وضعیت موجود و مطلوب کارآفرینی در ورزش کشور. دو فصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال دوم (دهم پیاپی)، شماره ۳ (۱۹ پیاپی)، ص ۱۴۲-۱۵۵.
۱۴. میرزازاده، زهرا السادات؛ شجاع، کیانوش. (۱۳۹۶). طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش دانشگاهی (مورد مطالعه: اداره کل تربیت بدنی دانشگاه فردوسی مشهد). پژوهش در ورزش تربیتی، ۵(۱۲)، ۶۱-۷۸. doi: 10.22089/res.2017.939
۱۵. نعیمی، کیومرث؛ پورمحمدی، محمدرضا. (۱۳۹۵). شناسایی عوامل کلیدی موثر بر وضعیت آینده سکونتگاه‌های فرودست شهری سنندج با تاکید بر کاربرد آینده پژوهی. فصلنامه مطالعات شهری، ۵(۲۰)، ۶۴-۵۳.
۱۶. یداللهی فارسی، جهانگیر و همکاران (۱۳۹۰). مطالعه چالش‌ها کارآفرینی در ورزش کشور. توسعه کارآفرینی، سال سوم، شماره ۱۲، تابستان ۹۰، ص ۱۰۵-۱۲۴.
17. Barents Sport Committee (2016). "Barents Sports Strategic Plan 2016 – 2020". Draft edition of October 9th 2016.
18. Twiss, B. C. (1992). Forecasting for technologists and engineers: A practical guide for better decisions (No. 15). IET.

Factors affecting the development of educational sports in Iran with a future study approach

Esmail Esmailpour Bariki¹ – Vahid Shojaei^{*2} – Mohammad Hami³

1. PhD Candidate in Sport Management, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran 2,3. Assistant Professor, Department of Sport Management, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

(Received:2021/5/19;Accepted:2021/11/10)

Abstract

Educational sport has a special place in the formal education system of the country. At this level, the highest intrinsic motivation, the largest number of active participants, as well as the most appropriate time and the most talented people can be seen. Futurism as a new approach is a process that leads to a sustainable outcome of planning action. In this regard, this study, with a futuristic approach, identifies the most important factors affecting the development of educational sports and the extent and how these factors affect each other. Provides the achievement of optimal scenarios. The research method was based on new methods of future research for explanatory and for data collection, documentary method and environmental scan have been used. For data analysis, the interaction / structural analysis method was used by MICMAC software. The results indicate that in the first stage, by environmental scanning method, 39 factors in six areas affecting the development of educational sports in Iran were identified. What can be understood from the status of the scatter plot of the variables indicates the instability of the system because most of the variables are scattered around the diagonal axis of the plane. Therefore, five categories of factors (influential factors, two-dimensional factors, regulatory factors, influential factors and independent factors) can be identified. Finally, from the 39 mentioned factors, after examining the extent and how these factors affect each other and the future situation of educational sports in the country by direct and indirect methods, 15 key factors were selected; Policies of educational centers, continuous evaluation of operational strategies, research activities, specialized human resources, standardization of sports structures, ICT-oriented decision-making centers, de-bureaucracy, orientation of charities towards educational sports, architecture of sports venues and spaces, lifestyle, inflation The emergence of new technologies such as artificial intelligence, family economics, land prices and materials and facilities play the most important role in the future state of educational sports in the country.

Keywords

Futures Study; Educational Sports; Structural Analysis; MICMAC.

* Corresponding Author: Email:shojaei.vahid@yahoo.com Tel:+989113569883